

pavlinova75@gmail.com

Павленчик Н. Ф.

доктор технічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Павленчик А. О.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики та кінезіології

Львівський державний університет фізичної культури імені

Івана Боберського, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. *Обумовлено необхідність реструктуризації в умовах сталого розвитку економічного простору. Запропоновано поетапну організаційну модель реструктуризації сільського економічного простору, із концентрацією на зростання зайнятості населення.*

Ключові слова: *реструктуризація, зайнятість населення, сталий розвиток.*

З набуттям ринкових умов господарювання у форматі економічного простору багатьох регіонів появилися нові підприємства, форма власності і управління яких пророкувала потенційну спроможність і конкретну здатність своєчасного реагування на зміни вимог ринку. У значній кількості існуючих елементів економічного простору виявилася також низка неефективних функцій і операцій, які не приносять їм реальної користі у бізнесі. Все це обумовлює необхідність та доцільність реструктуризації окремих елементів і економічного простору в цілому. Здійснення реструктуризації і сутнісних структурних змін на різних рівнях економічної системи спрямовуються, як правило, на підвищення ефективності функціонування її елементів. Реструктуризація має стати підґрунтям для підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів та соціальних структур, приведення їх у формат конкурентоспроможності та підвищення ефективності розвитку економічного простору на засадах збалансованості і самодостатності, тобто забезпечення сталого його розвитку.

З позиції широкомасштабного дослідження економічний простір можна аналізувати у двомірному або використовуючи математичний потенціал — багатомірному розвитку. Мірність же економічного простору, у нашому випадку, можна розглядати з врахуванням напрямку розвитку процесів у ньому в часі як форми існування матерії, яка постійно розвивається з одного боку, а з другого — зміни місця і зміни якості за умов збереження навколишнього середовища [1].

Сталий розвиток економічного простору це загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб населення і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Сталий розвиток — це керований розвиток [2]. Основою керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють моделювати різні варіанти сталого розвитку економічного простору. Проте формат рівня сталості розвитку кожного окремого сільського економічного простору, в розрізі регіонів України, значною мірою визначається низкою умов і залежить від ряду обмежень.

Завершеності і досконалості реструктуризації сільського економічного простору, на нашу думку, не має меж. Особливо нині, у зв'язку з масовим безробіттям сільського населення і його зростанням, недостатнім рівнем використання наявних місцевих ресурсів, високою вартістю завезених в регіон та нерациональним їх використанням, розривом інтеграційних

зв'язків, основного спрямування у формуванні сільського економічного простору потребує розвиток підприємництва на кооперативних засадах з виробництва продукції та товарів широкого вжитку. Нові підприємства здатні до пошуку виробництва нових видів продукції, економії та ефективного використання ресурсів, що посилювало б конкуренцію на ринку. Малим підприємствам і їх керівникам є притаманними динамічність нововведень та ризикованість у діях. Вони можуть стати рушійною силою для суспільства в інноваційному розвитку. Їх виробнича діяльність стає важливим джерелом для наповнення бюджету країни і місцевого рівня та відрахувань податків у різні фонди: пенсійний, соціального страхування і найважливішим залучення сільського населення до трудової діяльності. Тому реструктуризація окремого економічного простору може бути зорієнтованою і на один з основних напрямів, в нашому випадку, на зростання зайнятості населення (рис 1).

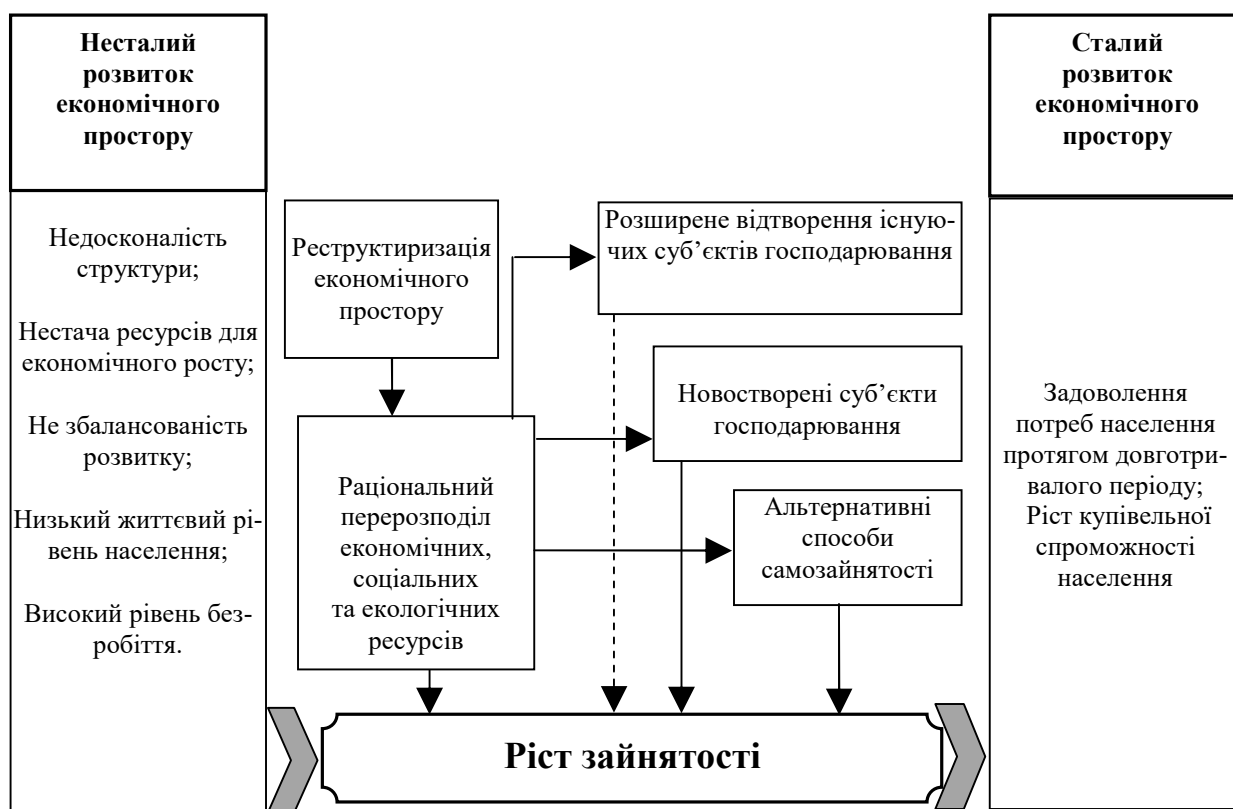


Рис. 1. Принципова структура формування зайнятості населення економічного простору*

* джерело: розроблено автором.

На рівні сільського економічного простору окремої адміністративної одиниці нові види виробництва можуть бути навіть трудомісткими, але за рахунок їх створення окреслюється шлях подолання бар'єрів до зниження безробіття. Організація підприємницьких структур, особливо на кооперативних засадах на регіональному рівні, з одного боку може забезпечити створення робочих місць для родини підприємців, а з другого зменшить безробіття серед місцевого населення. Стимулом для активної діяльності підприємців є власний інтерес — одержання доходів, а для суспільства — виробництво товарів широкого вжитку і послуг, що стабілізуватиме соціально-економічну ситуацію й поліпшення якості життя громадян окремого економічного простору.

У ході реструктуризації підприємств можуть створюватися необхідні умови, які здатні забезпечити розвиток і діяльність підприємств відповідно до потреб внутрішнього середовища

і їх пристосування до нових вимог зовнішнього оточення. Тобто, зміна руху елементів економічного простору в часі має відповідати адекватно можливим темпам змін у суспільстві.

Найкращим базисом у площині формування сприятливого соціально-психологічного ставлення населення до підприємництва у окремому сільському середовищі та підвищення соціально-економічного статусу як замкнутого економічного простору можуть бути громадські об'єднання кооперативного типу за участі переважної кількості його населення.

Модель реструктуризації економічного простору має базуватися на теоретичних дослідженнях і аналізу фактичних результатів функціонування існуючих елементів системи та розробки ключових бізнесових структур, що має відбуватися поетапно [3].

Перший етап. Його виконавцями є власники підприємств і керівники місцевої вдали. Він спрямовується на аналіз внутрішнього середовища економічного простору, на визначення цілей його реструктуризації та пріоритетних напрямів розвитку. Здійснюється аналіз наявних природних місцевих ресурсів та можливості їх ефективного використання. Вивчається рух вхідних і вихідних матеріальних потоків. Визначається, що саме не задовольняє в існуючій бізнес-моделі. У процесі аналізу відкривається чимало важливих для функціонування економічного простору, в ринкових умовах, бізнес процесів. Вивчається можливість і необхідність створення структур виробничого, обслуговуючого і соціального характеру та оптимізації її поєднання основних напрямів розвитку нових елементів з існуючими, що дозволяє удосконалити модель економічного простору у межах сільської адміністративної одиниці, які забезпечать ефективність його функціонування.

Другий етап. На даному етапі визначаються слабкі і сильні сторони, виявляються основні проблеми розвитку економічного простору та аналізується динаміка їх змін. Здійснюється аналіз оперативної діяльності усіх підприємств минулої моделі, ринку товарів і послуг та їх інвестиційної привабливості. Вивчається фінансовий стан підприємств і діяльність керівництв.

Третій етап. За даними результатів діагностики розробляються альтернативні варіанти розвитку підприємств. Оцінюються ресурси, в тому числі і використання місцевих та розраховуються перспективні показники діяльності підприємств. Оцінюються можливі ризики та уточнюються стратегічна мета кожного підприємства, його якісні і кількісні параметри, яких повинна досягнути система з урахуванням обмеженості ресурсів.

Четвертий етап. Здійснення реструктуризації відповідно до розробленої програми. Формуються взаємовідносини, проробляються і реалізуються цілі. Відбуваються процеси функціонування елементів мікросистеми і зіставляються запроєктовані значення з фактичними результатами. Виявляються відхилення, встановлюється їх причини та здійснюються корективи програми.

У концепції реструктуризації та формуванні моделі економічного простору сільської територіальної одиниці має виділятися ціль; визначатися конкретні завдання виконавцям; вибиратися і обґрунтовуватися форми і методи реструктуризації і на цій основі розроблятися сама програма реструктуризації. Основною вимогою до реструктуризації існуючої моделі економічного простору сільської територіальної одиниці має бути послідовне виконання передбачуваних видів робіт кожного етапу. Таким чином, на нашу думку, процеси реструктуризації економічного простору сільської адміністративної одиниці слід розглядати не лише як зміну структури, напрямів діяльності, створення умов організації функціонування та управління, а й як об'єднання його окремих елементів з метою підвищення ефективності його ресурсного потенціалу.

Література

1. Богославець О.Г. (2012). Ресурси відтворення потенціалу регіонів трансцендентної економіки // Розвиток соціально-економічних систем у трансформаційних умовах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Студентів і молодих учених (м. Бердянськ, 26-27 січня 2012 р.). с. 12
2. Ільченко, В., & Кисельов, В. (2020). Концептуальні аспекти формування соціального підприємництва в селах і селищах України та моделі їх інноваційного господарювання. *Економіка та суспільство*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-37>
3. Павленчик А.О., Павленчик Н.Ф. (2013). Створення та функціонування кооперативів в контексті економічного простору : монографія. Львів, Ліга-Прес. 204 с.

vpylyriv@gmail.com

Пилипів В.,

д.е.н., професор кафедри регіоналістики і туризму

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна,
радник з питань муніципальних фінансів «U-LEAD з Європою»,

Венцель В.,

д.н.держ.упр., директор департаменту фінансів Житомирської ОДА

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА УЧАСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АДМІНІСТРУВАННІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ

Анотація. Розкрито європейську практику розподілу функцій адміністрування місцевих податків і зборів між державними органами та органами місцевого самоврядування.

Ключові слова: місцеві податки, оподаткування майна, адміністрування податків, органи місцевого самоврядування.

Координація між рівнями управління, що відповідають за виконання основних видів діяльності, пов'язаних з адмініструванням податку на майно переважно стосується управління кадастром, оцінки майна та виставлення рахунків [1]. Ефективне виконання останньої функції у багатьох випадках є вирішальним для реалізації потенціалу податку.

Європейський досвід місцевого оподаткування має багато свідчень децентралізації податкового адміністрування. Загалом податки не обов'язково повинні адмініструватися на тому рівні управління, до якого вони зараховуються. Існують приклади надходження податків одному рівню управління, тоді як податкове адміністрування закріплене за іншим рівнем. Вибір рівня уряду, відповідального за адміністрування податків, як правило, передбачає компроміс між технічними можливостями та стимулами [2].

З одного боку, на рівні уряду, як правило, є кращий технічний потенціал для адміністрування податків, а також існує економія від масштабу в такій діяльності. У випадку майнових податків економія від масштабу досягається за рахунок використання єдиного фіскального кадастру та систем масової оцінки майна. Централізоване виконання цих функцій може не лише зменшити витрати, але й покращити якість кадастрів та оцінок.

З іншого боку, органи місцевого самоврядування, як правило, мають більше стимулів для збору податкових надходжень, які нараховуються до їх бюджетів, що може мати позитивний вплив на деякі етапи стягнення надходжень. Органи місцевого самоврядування, як правило, мають більше інформації про місцеві умови, що може допомогти їм ефективніше виконувати